

การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อม
ด้านภาษาและวัฒนธรรม
สู่การเป็นประชาคมอาเซียน ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
Exposure to Information, Knowledge, and Preparation for
Languages and Cultures
toward ASEAN Community of Thai Adolescents in Bangkok

สุรชาติพย์ เขียวขจี¹
กิติมา สุรสุนธิ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร 4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมา 5. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา 6. เพื่อศึกษา

¹สุรชาติพย์ เขียวขจี (ว.ม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560)

²รองศาสตราจารย์กิติมา สุรสุนธิ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมา และ 7. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 15-25 ปี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ประเภทแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาอธิบาย

ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19-22 ปี มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01-3.50 มากที่สุด
2. กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อจากครู อาจารย์มากที่สุด จัดอยู่ในระดับปานกลางของการเปิดรับสื่อ รองลงมา คือ สื่อสังคมออนไลน์ โทรทัศน์ เพื่อน สมาชิกในครอบครัว อินเทอร์เน็ต บุคลากรทางการศึกษา ไปสเตอร์/ป้าย และหนังสือเกี่ยวกับอาเซียน ตามลำดับ ส่วนการเปิดรับสื่อผ่านพับ หนังสือพิมพ์ การเข้าร่วมกิจกรรม การประชุม/อบรม/สัมมนา นิตยสารและวิทยุ มีการเปิดรับในระดับเปิดเป็นบางครั้งตามลำดับ
3. กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในเรื่องระดับความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน (ลาว กัมพูชา และเมียนมา) อยู่ในระดับความรู้น้อยมากที่สุด รองลงมา คือ มีความรู้ปานกลาง และมีความรู้มากตามลำดับ
4. กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะในด้านของภาษาที่ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารในประชาคมอาเซียน
5. กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อและข่าวสารมาก แต่การเปิดรับสื่อและข่าวสารที่เกิดขึ้นไม่ใช่เงื่อนไขที่จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น แต่มีผลต่อ

การเตรียมความพร้อมในการที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมาเป็นอย่างมาก ส่วนในด้านความรู้ในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมจะต้องอาศัยระยะเวลาในการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์

Abstract

The study of “Exposure to Information, Knowledge, and Preparation for Languages and Cultures toward the ASEAN Community of Thai Adolescents in Bangkok” has the following research objectives. Firstly, it is to study exposure to information about the countries within ASEAN Community including Laos, Cambodia, and Myanmar of Thai adolescents in Bangkok. Secondly, it is to study knowledge about languages and cultures of the countries within ASEAN Community including Laos, Cambodia, and Myanmar of Thai adolescents in Bangkok. Thirdly, it is to study preparation of the languages and cultures for ASEAN Community including Laos, Cambodia, and Myanmar of Thai adolescents in Bangkok. Fourthly, it is to study the relationship between information exposure of Thai adolescents in Bangkok and knowledge of the languages and cultures of Laos’s, Cambodia’s, and Myanmar’s. Fifthly, it is to study the relationship between information exposure of Thai adolescents in Bangkok and preparation for languages and cultures of Laos’s, Cambodia’s, and Myanmar’s for ASEAN Community. Sixthly, it is to study the relationship between media exposure of Thai adolescents in Bangkok and knowledge about the languages and cultures of Laos’s, Cambodia’s, and Myanmar’s. Lastly, it is to study the relationship between media exposure of Thai adolescents in Bangkok and preparation of the languages and cultures of Laos’s, Cambodia’s, and Myanmar’s for ASEAN Community.

This study applies quantitative research method techniques with the samples of Thai adolescents in Bangkok who have ages ranged from

15-25 years old for 400 samples. The tools used in this research surveys to collect information in terms of descriptive statistics, such as frequency, percentage, average, and standard deviation. The collected data is then translated into the explanation.

The empirical results reveal the following;

1. Most of the samples are women aging in the range between 19-22 years old having the education level of bachelor degree or equivalent and having average GPA of 3.01-3.50.

2. The samples are exposed to media from their professors the most, grouped into the medium level of media exposure, followed by social media, television, friends, family members, internet, academic personnel, poster/billboard, and books about ASEAN respectively. On the other hand, exposure to brochures, newspaper, activity participation, meeting/training/seminar, magazine, and radio is occasional respectively.

3. Information exposure of the samples to knowledge about the languages and cultures of ASEAN countries are in the medium level. However, the level of knowledge about the languages and cultures of Laos, Cambodia, and Myanmar are in the lowest followed by the medium and high level of knowledge respectively.

4. The samples have a quite low level of preparation for the languages and cultures of ASEAN Community, especially in the aspect of languages which are necessary for communication.

5. The samples have a high level of information exposure, but this exposure is not in the condition that will develop them to have more knowledge, but it has an impact on helping them to prepare for the ASEAN Community, such as Laos, Cambodia, and Myanmar considerably. In terms of knowledge about the languages and cultures dependence on time to study, and the experience is inevitable.

บทนำ

ภาษา และวัฒนธรรม ถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญของการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ เป็นเครื่องช่วยบ่งบอกในความเป็นตัวตนของกลุ่มคนต่างๆ ในชาติ และเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาอย่างเข้มแข็งและยาวนาน ภาษาจึงเป็นเครื่องจรรโลงวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้เจริญกว่าสัตว์ เพราะมีภาษาใช้ ดังนั้น หมู่ชนที่อยู่ร่วมกันในสังคมและรวมกันเป็นประเทศชาติย่อมมีภาษาประจำชาติของตนเพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกัน และเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้รู้ว่าเป็นชาติเดียวกัน

ต่อมาเมื่อถึงยุคล่าอาณานิคม ทำให้บางประเทศต้องสูญเสียเอกราชตกไปอยู่ในอำนาจของชาติอื่น จึงจำต้องยอมรับเอาภาษาพูดและภาษาเขียนของชนชาติที่เป็นผู้ครอบครองมาใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงความต้องการ/ความจำเป็นแทนที่ภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น จึงส่งผลให้ภาษาและวัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆ เหล่านี้ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก อาทิ ในประเทศที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ เช่น เมียนมา มาเลเซีย บรูไน สิงคโปร์ ก็จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ส่วนในประเทศที่ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา ก็จะใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ เป็นต้น และเมื่อถึงยุคที่ประเทศต่างๆ มีการพัฒนาไปอย่างมาก โลกถูกมองว่าได้ถูกล้อมรวมเป็นหนึ่งเดียวกันหรือหมู่บ้านโลกที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีลักษณะของความเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกประเทศทั่วโลก วัฒนธรรมทั้งในเรื่องการแต่งกาย ภาษา รวมไปถึงการดำเนินวิถีชีวิตก็จะมีแบบแผนที่เหมือนและใกล้เคียงกัน จากความแตกต่างที่หลากหลายเมื่อถูกรวมเป็นหนึ่งจึงทำให้ได้เห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่ตามมา อาทิ ปัญหาในเรื่องอัตลักษณ์กับการครอบงำทางสังคม ปัญหาในเรื่องของการรวมศูนย์กลางการสื่อสารไปอยู่ในประเทศที่ร่ำรวยและมีเทคโนโลยี จนนักวิชาการหลายคนได้กล่าวว่า เป็นรูปแบบของการล่าอาณานิคมแบบใหม่ที่ทำแทนที่จะใช้อาวุธและกำลังอย่างเช่นแต่ก่อน โดยเปลี่ยนมาเป็นการเผยแพร่ให้สังคมหรือประเทศนั้นๆ รับเอาวัฒนธรรมของตนเองไป และกลายเป็นคนที่มีแบบแผนวิถีชีวิตรวมถึงวิถีคิดแบบเดียวกับตนในที่สุด

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ประเทศในภูมิภาคต่างๆ ได้ตระหนักถึงการถูกยึดเยียดทางวัฒนธรรม จนในที่สุดวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของตนอาจจะสูญสลายไป ดังนั้น ประเทศในภูมิภาคต่างๆ จึงได้สร้างเครื่องมือขึ้นเพื่อสร้างความมั่นคง และต้านภัยคุกคามด้านวัฒนธรรมชาติต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประเทศของตน ในการที่จะรับมือ

กับการแทรกแซงทางวัฒนธรรมจากประเทศที่ใหญ่กว่า การรวมตัวกันของประเทศแถบอาเซียนที่เรียกว่า “ประชาคมอาเซียน” ถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ประเทศต่างๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา รัฐบาลบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐสิงคโปร์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อำนวยความสะดวก สันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันผู้ด้อยโอกาสของประชาชน บนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย 3 เสาหลัก อันได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) วิสัยทัศน์ของผู้นำอาเซียน คือ การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎกติกาในการทำงานและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สำหรับประเทศไทย ได้ยึดถือนโยบายของอาเซียนมาปฏิบัติ โดยมีการเตรียมความพร้อมในหลายด้านที่มุ่งเน้นการสร้างสามัคคี และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนพร้อมกับการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศอื่นๆ ในเอเชีย ภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ และเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนในประเทศเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รัฐบาลมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการฟื้นฟูความสัมพันธ์ และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคเพื่อกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน สนับสนุนการพัฒนา นโยบาย ยุทธศาสตร์และประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง ตลอดจนการเสริมสร้างเครือข่ายด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมกับประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งในรูปแบบ การเยือนของผู้มีระดับสูงของประเทศ การดำเนินความร่วมมือทวิภาคีควบคู่กับการส่งเสริมกิจกรรมทางการทูตในระดับประชาชนและการสร้างความเข้าใจ และตระหนักรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในทุกภาคส่วน

ในช่วงแรกของการเปิดประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า มีประชาชนจากประเทศข้างเคียงเข้ามาใช้ชีวิตและประกอบอาชีพอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะประชากรจากประเทศกัมพูชา ลาว และเมียนมา ซึ่งที่ผ่านมามีประเทศไทยมองคนกลุ่มเหล่านี้เป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง และต้องจับส่งกลับไปยังประเทศของกลุ่มคนเหล่านั้นเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นตามมาภายหลัง แต่ปัจจุบันเมื่อนโยบายอาเซียนถูกนำมาใช้ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนความคิดที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้เสียใหม่ โดยจะต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากคนกลุ่มนี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านความคิด และรูปแบบวิธีการดำเนินชีวิต เพื่อให้เข้าถึงบุคคลเหล่านั้นได้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มนี้ในทางที่พึงประสงค์ให้มากขึ้น ซึ่งการเตรียมพร้อมดังกล่าวอาจมีหลายด้านและในหลายระดับ นับตั้งแต่การทางกฎระเบียบ การดำเนินการในเรื่องต่างๆ อาทิ ในเรื่องของการสื่อสาร การเพิ่ม/สร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้คนทั้งสามประเทศมีความเข้าใจอันดีต่อกันและสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อทำให้มองเห็นภาพความเหมือนและความแตกต่างของประเทศเพื่อนบ้านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อและข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคำความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมา
5. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา

6. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กับความรู้เกี่ยวกับภาษา และวัฒนธรรมของประเทศลาว กัมพูชา และเมียนมา

7. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ (Demography) หมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับประชากร ทั้งนี้ เพราะคำว่า “Demo” หมายถึง “People” ซึ่งแปลว่า “ประชาชน” หรือ “ประชากร” ส่วนคำว่า “Graphy” หมายถึง “Writing Up” หรือ “Description” ซึ่งแปลว่า ลักษณะ ดังนั้น เมื่อแยกพิจารณาจากรากศัพท์คำว่า “Demography” น่าจะมีความหมายตามที่กล่าวข้างต้น คือ วิชาที่เกี่ยวกับประชากรนั่นเอง (ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ และณรงค์ เทียนสง, 2521, น. 2)

ประม สตะเวทิน (2546) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะของตน ซึ่งแตกต่างกัน ในแต่ละคน คุณสมบัติเหล่านี้ จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ กันนั้น จำนวนของผู้รับสารก็มีปริมาณ แตกต่างกันไป การวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนน้อยคนนั้น มักไม่ค่อยมีปัญหา หรือมีปัญหาน้อยกว่าการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมาก เนื่องจากการวิเคราะห์คน ที่มีจำนวนน้อย เราสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารทุกคนได้ แต่ในการวิเคราะห์คน จำนวนมาก เราไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารแต่ละคนได้ เพราะมีผู้รับสารจำนวนมาก เกินไป นอกจากนี้ ผู้ส่งสารยังไม่รู้จักผู้รับสารแต่ละคนด้วย ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุด ในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากก็คือ การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้ การตีความ และการเข้าใจในการสื่อสาร ทั้งสิ้น (กิติมา สุรสนธิ, 2541, น. 15-17)

1. เพศ (Sex) หญิง ชาย มีความแตกต่างกันทั้งในด้านสรีระ ความถนัด สภาวะทางจิตใจ อารมณ์ จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลาย ได้แสดงให้เห็นถึง

ความแตกต่างอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรม และสังคมได้กำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้แตกต่างกัน

2. อายุ (Age) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ของบุคคล ดังคำกล่าวที่ผู้ใหญ่อาบน้ำร้อนมาก่อนเกิดมาหลายฝน หรือเรียกคนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าว่าเด็กเมื่อวานขึ้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิด ความเชื่อ ลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคล คนเราโดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์สูงขึ้น ความฉลาดรอบคอบก็เพิ่มมากขึ้น วิถีคิด และสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. การศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้ เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร การที่คนได้รับการศึกษาที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน คนทุกๆ ไปมักจะสนใจหรือยึดแนวความคิดในแนวสาขาของตนเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือบ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรมกล่อมเกล้าให้บุคคลมีบุคลิกภาพไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียน โดยการสอดแทรกความรู้สึกรู้จักคิดของตัวเองให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ปธานี กองจินดา, 2549, น. 42) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และยังได้จำแนกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ตามลักษณะของวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

5. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio-Economic Status) อันได้แก่ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ถิ่นฐาน ภูมิลาเนา พื้นฐานของครอบครัว อาชีพ รายได้และฐานะทางการเงิน ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อผู้รับสาร ซึ่งในการวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกิริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสารและสาร สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกัน

6. ศาสนา (Religion) การนับถือศาสนา เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งของผู้รับสารที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสารทั้งทางด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม โดยศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตคนตลอดทั้งชีวิต Childs (n.d. อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2546, น. 7) ได้สรุปถึงอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อบุคคลไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีลธรรม คุณธรรม ความเชื่อทางจรรยาของบุคคล ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางด้านประชารณนั้น ยังมีลักษณะอื่นๆ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจกับการสื่อสารได้ โดยอยู่ภายใต้แนวความคิดที่ว่าถ้าบุคคลมีปัจจัยเหล่านั้นแตกต่างกันความคิดและการกระทำก็มีแนวโน้มที่จะแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งแนวความคิดนี้สามารถนำไปใช้อธิบายปัจจัยของประชารณด้านอื่นๆ ได้

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรม สู่การเป็นประชาคมอาเซียนของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร” จึงต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ทางด้านประชารณศาสตร์เป็นแนวทางในการศึกษา เนื่องจากจะทำให้เราสามารถรู้ว่าปัจจัยแต่ละปัจจัยของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางด้านประชารณศาสตร์นั้น ถือเป็นตัวกำหนดขั้นพื้นฐานและทำให้รับรู้ถึงการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันได้

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม

พรณี เจนจิต (2545) ให้ความหมายของความพร้อมว่า เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมความสนใจ และแรงจูงใจ ซึ่งแต่ละคนมีพร้อมแตกต่างกัน

กฤษดา ทองสังวร (2540) กล่าวถึงความหมายความพร้อม คือ คุณสมบัติหรือสภาวะของบุคคลที่พร้อมที่จะทำงาน หรือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีแนวโน้มที่ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเตรียมตัวสำหรับการทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างพร้อมมูลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อุปรกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเตรียมให้พร้อมย่อมจะช่วยให้การดำเนินการได้ด้วยดี

องค์ประกอบความพร้อม

Downing & Thackrey (1971) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ 4 ด้าน

ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติปัญญา และความสามารถในการรับรู้ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในการแยกแยะ การเห็น การฟัง และความสามารถในการตัดสินใจและคิดแก้ปัญหา

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ ความพอเพียง โอกาสในการหาประสบการณ์ทางสังคม

4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ ความมั่นคงทางอารมณ์ จิตใจ และความต้องการที่จะเรียนรู้ เมื่อพิจารณาความหมายจากความพร้อม และแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมข้างต้นแล้วเราสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเตรียมพร้อมหมายถึงการดำเนินกิจกรรมของการกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ได้ถูกเตรียมพร้อมเพื่อให้เกิดความมั่นใจและตั้งใจในการที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนคุณสมบัติ หรือสภาวะที่พร้อมจะทำงานหรือกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จลุล่วง

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Media exposure)

การสื่อสารนั้น จัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยสี่ ที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้ว่าสิ่งปัจจัยสี่เหล่านั้นย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแนนอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก และประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น

ข่าวสาร จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้น ข่าวสารยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เปิดรับมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ Charles k. Atkin (1973) ได้กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ย่อมมีเหตุ

กว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

Klapper (1960) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยกลั่นกรอง 4 ขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสารบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสาร จากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแห่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เป็นต้น ถัดมาคือ การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance) ต่อไปคือ การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เชื่อว่าจะรับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไป เพราะคนเรามักเลือกรับรู้ และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฉะนั้น แต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว นอกจากจะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไป ยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าพอใจของแต่ละบุคคลด้วย และสุดท้ายคือการเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งค้ำกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิม ให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป

Becker (1978) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสารโดยจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารดังนี้ การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) คือ บุคคลที่จะแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องทั่วไป การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity)

คือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจอยากรู้ หากมีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองก็ให้ความเอาใจใส่อ่าน หรือดู หรือฟังเป็นพิเศษ และการเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) คือ บุคคลที่เปิดรับข่าวสาร เพราะต้องการกระทำการใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

McCombs and Becker (1979) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า โดยทั่วไปบุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสาร หรือการเปิดรับสื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการ คือ เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหว และสังเกตเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสารทำให้เป็นคนที่ยึดเหตุการณ์ทันสมัย เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัว เพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่นได้ และเพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้ และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมรอบๆ ตัว

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนี้ จะเห็นได้ว่าข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญ ในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด บุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับข่าวสารจากสื่อใด ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจเท่านั้น เนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตาม บุคคลแต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ และวัตถุประสงค์ หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร” จะอาศัยทฤษฎีนี้ในการนำมาศึกษาและวิเคราะห์การเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนว่ามีความเป็นมาอย่างไร เยาวชนไทยจะเลือกเปิดรับสื่อที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนแบบใด ซึ่งการเปิดรับนั้นมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเรื่องลักษณะทางประชากรศาสตร์ หรือบุคลิกภาพของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

4. แนวคิด ทฤษฎีการเปิดรับสื่อ

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล สื่อมวลชนหรือสื่ออื่นๆ ก็ตาม ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญที่จะทำให้คนเรารู้เท่าทันเหตุการณ์ ก้าวทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสามารถนำไปใช้ประโยชน์และช่วยในการตัดสินใจในการทำกิจกรรม ตามความต้องการของแต่ละบุคคล และการที่คนเรามีความต้องการข้อมูลข่าวสารมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งต้องเปิดรับสื่อหรือข่าวสารมากขึ้นเช่นกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้รับสารได้ข้อมูลมากมายเป็นหลักฐานยืนยัน และทำให้เชื่อได้ว่าผู้รับสารนั้นสนใจข่าวสารทุกคนเสมอไป

Severin and Tancard Jr. (2001) อ้างถึงใน พิระ จิโรสถ 2547, น. 65) ได้ประมวลแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารมีกระบวนการที่ซับซ้อนในการรับรู้ และประมวลข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งทำให้เป้าประสงค์ในการส่งสารของผู้ส่งสารไม่สามารถบรรลุได้ง่ายๆ แม้ว่าสารนั้นถูกถ่ายทอด หรือส่งไปถึงผู้รับแล้วก็ตาม ซึ่งแบบแผนการใช้สื่อของผู้รับสารนั้นมีลักษณะเป็น “การเลือก” อยู่เสมอ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547, น. 63) ซึ่งอาจจะเริ่มตั้งแต่เลือกเปิดรับสื่อมวลชนหรือสื่อประเภทอื่นๆ จนกระทั่งเลือกที่จะตีความเนื้อหาสารจากสื่ออย่างไร

Becker (1978) ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารดังนี้

1. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลจะแสวงหาข่าวสารเมื่อต้องการให้มีความคล้อยคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องต่างๆ ไป

2. การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ เช่น รับชมรายการโทรทัศน์ที่สนใจหรืออ่านหนังสือพิมพ์ หากมีข้อมูลข่าวสารที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับตนเองก็จะเอาใจใส่เป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารตอบสนองความต้องการกระทำ หรือเรียนรู้ หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

ประม ะ ส ตระเวทิน (2546) ได้สรุปแนวความคิดการเปิดรับสื่อของผู้รับสารว่า การส่งข่าวสารของผู้ส่งสารผ่านสื่อต่างๆ นั้น ปัจจัยด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อ ผู้ส่งสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยอันเกี่ยวข้องกับผู้รับสารหลายประการ จะทำให้ผู้รับสารแต่ละคนมีพฤติกรรมการเปิดรับสารแตกต่างกัน ได้แก่

1. ความต้องการของผู้รับสาร ในการรับสารของบุคคลนั้น จะเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ดังนี้

- 1.1 ความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง
- 1.2 ต้องการข่าวสารที่สอดคล้องกับความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมของตนเอง
- 1.3 ต้องการประสบการณ์ใหม่
- 1.4 ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการรับสาร

2. ความแตกต่างของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้านได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

3. ความตั้งใจและประสบการณ์ เกิดขึ้นในขณะที่ผู้รับสารมีความตั้งใจ จะช่วยให้ตนเองรับรู้ข่าวสารได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ความตั้งใจและประสบการณ์เดิมของผู้รับสารจึงมีความสำคัญต่อการรับข่าวสารเช่นกัน

4. ความคาดหวังและความพึงพอใจ ความคาดหวังเป็นความรู้สึกที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคน ในการที่จะตีความต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ ส่วนความพึงพอใจในข่าวสารที่ได้รับ เพราะข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับนั้น ผู้รับสามารถนำไปใช้การตัดสินใจและการปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วง

ทฤษฎีการเปิดรับสื่อ ทำให้ทราบว่าผู้รับสารมีกระบวนการในการเลือกรับสาร โดยมีองค์ประกอบหลายๆ อย่างเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ก่อนที่จะมีการส่งไปยังผู้รับสาร หากผู้ส่งสารเข้าใจถึงกระบวนการเปิดรับสื่อแล้ว ก็จะทำให้สามารถส่งสารผ่านสื่อต่างๆ ที่ผู้รับสารสามารถเปิดรับได้ และบรรลุเป้าหมายในการสื่อสารนั้นๆ

องค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกสรรของมนุษย์ ได้แก่ ประสบการณ์ ทำให้ผู้แสวงหาข่าวสารต่างกัน การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีความสนใจต่างกัน การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร ความสามารถในการรับสารซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกาย และจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของบุคคลแตกต่างกัน บุคลิกภาพทำให้

มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับเข้าใจความหมายของข่าวสารหรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

สรุปได้ว่าการแสวงหาข่าวสารหรือการเลือกรับสารนั้น นอกจากเพื่อสนับสนุนทัศนคติ หรือความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังเป็นการแสวงหาเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นๆ เช่น เพื่อให้ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งบุคคลมีกระบวนการเลือกรับรู้ที่แตกต่างกัน ข่าวสารในการรับรู้ของบุคคลใน 3 ขั้นตอน คือ การเลือกเปิดรับ หรือเลือกสนใจ การเลือกรับรู้หรือตีความ และกระบวนการเลือกจดจำ

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม (KAP)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) แต่การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดและทฤษฎีในเรื่องเกี่ยวกับความรู้เท่านั้น

สื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารต่างๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบ ว่าขณะนี้ในสังคมมีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารนั้นๆ ย่อมก่อให้เกิดทัศนคติ และเกิดพฤติกรรมต่อไป ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เป็นที่ยอมรับกันว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การที่คนเดินเท้ามีพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎจราจรได้ ก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดี และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมโดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องประกอบด้วย ความรู้ ระดับความรู้ และเครื่องมือในการวัดความรู้ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533, น. 118)

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถทางด้านสติปัญญาของบุคคลที่แสดงออกโดยการจำ การระลึกได้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีต่างๆ ซึ่งความรู้มีความสำคัญต่อการเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นภายหลังการรับรู้โดยแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 6 ระดับจากง่ายสู่สิ่งที่ซับซ้อน และจากรูปรธรรมสู่นามธรรม ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยมีเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้แต่ละชนิดเหมาะสมกับการวัดความรู้ ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น แบบทดสอบความเรียง แบบทดสอบแบบตอบสั้น และแบบทดสอบแบบเลือกตอบ เป็นต้น

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้นี้ ทำให้สามารถนำมาวัดระดับความรู้ การวิจัยในครั้งนี้ โดยการทำเป็นแบบสอบถามเพื่อเป็นการทดสอบความรู้ในด้านภาษา และวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียนอันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเยาวชนไทยอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 400 คน กระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบผสม ทั้งวิธีอาศัยความน่าจะเป็น และไม่อาศัยความน่าจะเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาคิดค้นขึ้นเองโดยอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องตามหลักทฤษฎี และการให้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นจำนวน 400 ชุด โดย 200 ชุด แจกให้กับ เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร 10 เขต คือ ปทุมวัน ห้วยขวาง สาทร วัฒนา ประเวศ บางกะปิ ลาดพร้าว บางนา มีนบุรีและดอนเมืองและอีก 200 ชุด เป็นแบบสอบถาม online ที่สร้างผ่าน Google form โดยกำหนดให้ทำ เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15-25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงทำการลงรหัส (Code) และประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) เพื่อคำนวณค่าทางสถิติต่างๆ และอธิบายผลการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ย ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรจะใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์

ผลการวิจัย/ สรุปผลการวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านลักษณะประชากร คือ เยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 15-25 ปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.3 ซึ่งมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 19-22 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.0 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 59.8 และมีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 3.01-3.50 คิดเป็นร้อยละ 39.3 มากที่สุด

การเปิดรับสื่อเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อจากสื่อ บุคคล ครู อาจารย์ มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อสังคมออนไลน์เช่น Facebook ASEAN THAILAND สื่อโทรทัศน์ เพื่อน สมาชิกในครอบครัว Internet เช่น เว็บไซต์กรมอาเซียน หรือเว็บไซต์อื่นๆ ที่ให้ข่าวสารอาเซียน บุคลากรทางการศึกษาเช่น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โปสเตอร์/ป้าย หนังสือเกี่ยวกับอาเซียน แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ การเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆที่จัดเกี่ยวกับอาเซียนเช่น อาเซียนสัญจร งานวันอาเซียน การประชุม/ อบรม/สัมมนา นิตยสาร และวิทยุ ตามลำดับ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเทศ ในประชาคมอาเซียน (ลาว กัมพูชา และเมียนมา) กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับอยู่ในระดับ ปานกลาง

ความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน (ลาว กัมพูชา และเมียนมา) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศ ในประชาคมอาเซียน (ลาว กัมพูชา และเมียนมา) ในระดับความรู้น้อยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.3 รองลงมาคือมีความรู้ปานกลางร้อยละ 17.8 และมีความรู้มาก ร้อยละ 2.0 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบในข้อไม่แน่ใจเป็นส่วนใหญ่เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

การเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยแนวโน้ม ในการเตรียมความพร้อมในประเด็นติดตามข่าวสาร/หมั่นหาข้อมูลและศึกษาเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียนอย่างสม่ำเสมอในประเทศลาวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.44 รองลงมา คือ มีการศึกษาข้อมูลด้านโอกาสและผลกระทบที่อาจจะได้รับจากการเปิด ประชาคมอาเซียนในประเทศลาว มีค่าเฉลี่ย 2.38 และมีการศึกษาข้อมูลด้านโอกาส

และผลกระทบที่อาจจะได้รับจากการเปิดประชาคมอาเซียนในประเทศกัมพูชา มีค่าเฉลี่ย 2.37 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปิดรับสื่อและข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียนอันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมาของเยาวชนคนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อ และข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียนอันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา จากสื่อบุคคลครู อาจารย์ มากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนไทยที่อยู่ในวัยเรียน จึงได้รับการถ่ายทอดข่าวสารจากครู อาจารย์เป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook ASEAN THAILAND เป็นต้น และสื่อโทรทัศน์ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันนี้สื่อออนไลน์ค่อนข้างมีความสำคัญมากนอกจากการศึกษาภายในสถานศึกษา เพราะเป็นการเปิดรับที่ง่าย สะดวกรวดเร็วและครอบคลุมทั่วถึงไม่ว่าจะคนกลุ่มใดก็ตามสามารถเข้าถึงได้หมด เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกันได้ง่ายขึ้น และสามารถเชื่อมถึงกันได้อย่างรวดเร็วและยังถือว่าการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับข่าวสารของประชาคมอาเซียนทางสังคมออนไลน์ และโทรทัศน์ประสบความสำเร็จ เยาวชนให้ความสนใจและมีการเปิดรับได้อย่างดีและรับทราบข่าวสาร รายละเอียดต่างๆ ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Hunt and Ruben (อ้างอิงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2546) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลไว้ดังนี้ คือ 1. ความต้องการ 2. ทักษะคิดและค่านิยม 3. เป้าหมาย 4. ความสามารถ 5. การใช้ประโยชน์ 6. สีลาในการสื่อสาร 7. สภาวะ และ 8. ประสบการณ์และนิสัย และแนวคิดของดวงฤทัย พงศ์ไพฑูริย์ (2544) ที่กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วบุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ คือ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสื่อมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้น จะขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์ และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึงตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่าง

บุคคล (Interpersonal Communication) ที่จะมีปฏิกริยาโต้ตอบระหว่างกัน และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมา โดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่าง สื่อเฉพาะกิจ เช่น จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว คู่มือ นิทรรศการ เป็นต้น ดังนั้น การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจนี้ผู้รับสารจะได้รับข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง

2. ความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา อยู่ในระดับความรู้ที่น้อยมากที่สุด ทำให้ผู้วิจัยตระหนักได้ว่า องค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการประชาสัมพันธ์เรื่องของคุณรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมให้มากขึ้น เพราะภาษาและวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการที่คนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม จะอยู่ร่วมกันและสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ และก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการที่คนเราจะมีความรู้ได้นั้น ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ การเปิดรับ หรือการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษและบุคคลอื่นๆ รวมถึงการสังสมประสบการณ์ต่างๆ ที่เราได้พบเจอ ซึ่งความรู้ในแต่ละเรื่องก็อาจจะไม่ง่ายเสมอไป ที่จะทำให้เรารับรู้ได้อย่างรวดเร็ว บุคคลต้องอาศัยเวลาในการศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรม ย่อมต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพราะการรับภาษาและวัฒนธรรมจากประเทศอื่นนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะไม่ใช่สิ่งที่อยู่กับเรามาตั้งแต่เกิด ซึ่งถ้าเรามีการศึกษาและประสบการณ์ที่สั่งสมมาน้อยก็จะก่อให้เกิดความรู้ที่น้อยตามไปด้วย แต่สิ่งเหล่านี้เราสามารถพัฒนาได้โดยการศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมเพิ่มเติมในทุกช่องทางที่เราสามารถเข้าถึงได้ แนวคิดของดาร์วอร์ธ ศรีสุกใส (2542) กล่าวว่า การเกิดความรู้ ไม่วาระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง รวมไปถึงประสบการณ์และลักษณะทางประชากร (การศึกษาเพศ อายุ ฯลฯ) ของแต่ละคน ที่เป็นผู้รับข่าวสาร ถ้าประกอบกับการที่บุคคลมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น มีการศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกฎจรรยาภิมีโอกาสที่จะมีความรู้ในเรื่องนี้และสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้นเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ สามารถระลึกได้ รวบรวมสาระสำคัญเกี่ยวกับกฎจรรยา

รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งประเมินผลได้ต่อไป และเมื่อประชาชนเกิดความรู้เกี่ยวกับกฎจรรยา ไม่ว่าจะเป็นในระดับใด ก็ตาม สิ่งที่เกิดตามมาก็คือ ทศนคติ ความคิดเห็นในลักษณะต่างๆ และแนวคิดของ Carter V.Good (1973) (อ้างถึงใน โสภิตสุตา มงคลเกษม, 2539, น. 42) กล่าวว่า ความเป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) เป็นข้อมูลที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ การที่บุคคลยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีเหตุผล บุคคลควรจะต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจ นั่นก็คือ บุคคลจะต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่างๆ ที่สนับสนุนและให้คำตอบข้อสงสัยที่บุคคลมีอยู่ ชี้แจงให้บุคคลเกิดความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งเกิดความตระหนัก ความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ ด้วย

3. การเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเตรียมด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา ของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะในด้านของภาษาที่ประชาคมอาเซียนมีการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการสื่อสารในประชาคมอาเซียนก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำทำให้ขาดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ซึ่งในเรื่องของการส่งเสริมทางด้านภาษานี้ ต้องเป็นเรื่องของนโยบายทางรัฐบาลที่จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางด้านภาษากลางของอาเซียน และภาษาถิ่นของประเทศในประชาคมอาเซียน โดยรัฐบาลจะต้องมีนโยบายในการจัดจ้างครูเจ้าของภาษาจากประเทศต่างๆ เข้ามาสอน มีการสนับสนุน วางแผนในการเตรียมความพร้อมโดยสิ่งเหล่านี้มันเกี่ยวข้องกับบุคลากรที่มีคุณภาพและนโยบายที่เคร่งครัดจึงจะประสบความสำเร็จ แนวคิดของ Barrow and Milburn (1990) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจและเริ่มต้นที่จะกระทำ บางสิ่งบางอย่าง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม คือ สภาพจิตใจ กายวิภาค และสรีรวิทยา และผลการศึกษางานวิจัยของวีรการ อุตร์เลิศ (2555) เรื่อง การเตรียมความพร้อมของประชาชนเทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยงมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับที่ต่ำ

4. การเปิดรับข่าวสารของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา

จากผลการศึกษา พบว่า การที่เยาวชนเปิดรับข่าวสารมาก ไม่ได้แปลว่าจะมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมาตามไปด้วย เพราะการเปิดรับข่าวสารที่เกิดขึ้นอาจจะเป็นการเปิดรับข่าวสารในด้านอื่นๆ มากกว่า เช่น ลักษณะทั่วไปของประเทศสมาชิก ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจจุดอ่อนจุดแข็งของประเทศสมาชิก ปัญหาและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นต้น การเปิดรับข่าวสารก็ไม่ใช่ว่าจะทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ในเรื่องของภาษาและวัฒนธรรมเสมอไป ซึ่งยังถือเป็นการเปิดรับในระดับผิวเผิน ไม่ใช่เป็นการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลข่าวสารมากมาย แต่ก็ไม่ใช่ว่าตัดสินใจได้ว่าบุคคลเหล่านั้นมีความรู้ขึ้นมาได้ ดังนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ที่จะได้จากการเรียนรู้ที่มากพอ ซึ่งแตกต่างจากการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชาและเมียนมา ที่ผลการศึกษาพบว่า การที่เยาวชนไทยมีการเปิดรับข่าวสารมากนั้น ก็จะส่งผลให้มีการเตรียมความพร้อมมากขึ้นด้วย เพราะเมื่อคนเรามีการเปิดรับข่าวสารที่มากพอก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้เรานั้นเกิดการตื่นตัว เกิดการเตรียมความพร้อมกับเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและจากการเตรียมความพร้อมนี้ก็จะสามารถทำให้เราเกิดการสังสม การเรียนรู้ ความรู้ต่างๆ ที่เราเปิดรับสารขึ้นมาได้

5. การเปิดรับสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครกับความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม และการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมา

จากการศึกษา พบว่า การที่เยาวชนมีการเปิดรับสื่อมากไม่ได้ทำให้เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมากขึ้นแต่มีผลทำให้มีการเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันได้แก่ ลาว กัมพูชา และเมียนมามาก เพราะสื่อมันเป็นสิ่งที่เราเข้าถึงตัวบุคคลได้ง่ายไม่ว่าจะช่องทางไหนก็ทำให้เราเกิดการรับรู้ได้และเมื่อสื่อมีการทำให้เกิดความน่าสนใจ ดึงดูดให้ผู้คนสนใจได้ ข่าวสารที่ออกมาจากสื่อ นั้น ก็จะได้รับ ความสนใจไปด้วยเช่นกัน ซึ่งปัจจุบันนี้ สื่อถือเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะเป็นตัวช่วยในการบอกข่าวสารหรือเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้คน

ได้รับรู้และเกิดการตื่นตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี เมื่อคนเรามีการเปิดรับสื่อมาก ก็จะทำให้ได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเกิดการเตรียมความพร้อมพร้อมกับเหตุการณ์ หรือสภาวะการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง และได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคล ครู อาจารย์ มากที่สุด ดังนั้น บุคลากรครู อาจารย์ จึงต้องมีความพร้อมโดยทางรัฐบาลจะต้องมีการวางนโยบายอย่างจริงจัง มีการวางงบประมาณเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาถิ่นของประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนอย่างจริงจัง เพื่อให้เราได้มีครูเจ้าของภาษาและมีคุณภาพอย่างแท้จริงและก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมในระดับความรู้น้อย ดังนั้น จึงต้องใส่ใจในเรื่องนี้ให้มากขึ้น เพราะทำให้รู้ว่ามีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแต่กลับมีระดับความรู้น้อย แสดงว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจและมีระดับความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น ต้องมีการกระตุ้นที่ตัวผู้รับสารด้วย เพื่อที่จะได้มีการพัฒนาที่ควบคู่กันไปรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ก็ต้องมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้นด้วย ส่วนในเรื่องของภาษานั้น ถ้าจะให้ประสบความสำเร็จก็ต้องมาจากสถาบันการศึกษาและจากสื่อสมัยใหม่ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. การเตรียมความพร้อมด้านภาษาและวัฒนธรรมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เยาวชน ควรมีความกระตือรือร้น สนใจ และใส่ใจในเรื่องภาษาและวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียนให้มากขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความสามารถของตนให้สามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการดำรงชีวิตการสื่อสาร การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่หลากหลาย วัฒนธรรม เพื่อที่เราจะได้รู้เท่าทันกับประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน อีกทั้งยังจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง และอาจมีช่องทางในการประกอบธุรกิจได้ในส่วนของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้องมีวิธีการสื่อสารที่มีคุณภาพและ

สามารถเข้าถึงเยาวชนได้โดยง่าย โดยมีการเรียนการสอนเป็นกลยุทธ์หลัก และผลิตสื่ออื่นๆ มาเพิ่มเติมเป็นกลยุทธ์รอง เพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น ถ้าเป็นวัยเด็กอาจใช้การผลิตสื่อในลักษณะที่เป็นการ์ตูน เป็นต้น

4. จากผลการศึกษาค้นคว้าทำให้เห็นว่าทั้งเยาวชนไทย รัฐบาล ครู อาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุง และพัฒนาความรู้ในเรื่องของประชาคมอาเซียน ให้มากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะแค่เรื่องภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ควรจะได้รับในทุกๆ ด้าน เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและประเทศเพื่อให้เราอยู่ในประชาคมอาเซียน ได้อย่างดี และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพราะเมื่อประเทศได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว เราก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในทุกด้านรวมถึงข้อดี ข้อเสีย ที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ภาษา ภาษาอังกฤษ เป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียนที่เยาวชนจะต้องมีการพัฒนามากที่สุด เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารกับประเทศสมาชิกอื่นๆ ให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้นและถ้ายังมีความรู้หรือเข้าใจในภาษาท้องถิ่น เราก็จะสามารถสื่อสารได้เข้าใจและลึกซึ้งมากขึ้นด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2547). สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: แบรินด์เอจ.

กิติมา สุรสุนธิ. (2533). ความรู้ทั่วไปทางการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิติมา สุรสุนธิ. (2541). ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กฤษดา ทองสังวรณ. (2540). ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ และ ณรงค์ เทียนสง. (2521). ประชากรศึกษาและประชากรศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์. (2544). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดาราวรรณ ศรีสุกใส. (2542). การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส ที่มีผลต่อความรู้ ทักษะคิด และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประมะ สตะเวทิน. (2541). การสื่อสารมวลชน: กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปา โดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรรณี เจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เมธีทีปส์.
- พีระ จิรโสภณ. (2547). การใช้ประโยชน์และการสนองความพึงพอใจจากสื่อมวลชน. ใน ทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร (หน่วยที่ 11). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พีระ จิรโสภณ. (2548). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน. ใน ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร (หน่วยที่ 10). นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การโฆษณาหาเสียงกับพฤติกรรมการเลือกตั้ง. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.

ภาษาอังกฤษ

- Atkin, C. K. (1973). *New model of mass communication*. New York: Free Press.
- Barrow, R., & Milburn. (1990). *A Critical Dictionary of Educational Concepts*. (2nd ed.). New York: Teachers Collage.
- Becker, S. L. (1978). *Discovering Mass Communication*. Illinois: Scott Foresman and Glenwave.

- Downing, J., & D. Thackrey. (1971). **Reading Readiness**. London: University of London.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Klapper, J. T. (1960). **The Effects of Mass Communication**. New York: Free Press.
- McCombs, E., & Becker, L. B. **Using Mass Communication Theory**. Englewood Cliffs: N.J. Prentice-Hall.
- Milburn, B. R. (1990). **A Critical Dictionary of Education Concepts (2nd ed.)**. New York: Teachers Collage.